

SONETI I DRUGE ZATVORENE FORME

SONET O JESENI

*U Zlatorunu povijest, pomalo, i mi zlatni,
u plodovima, plodni, nalik na lagana
svanuća krademo se kroz vrtove a ratni
imamo plan, u zvijezde gledati, dragana,*

*gledati plodne bijele zvjezdice, knjižice
u knjižarama šume, na grani jaffa gold
naranče (zlatne ribe), zemaljske brižice
zaboraviti! ti si mlada a ja sam old,*

*između nas i voća postoje duge šutnje;
lijepo bi bilo sresti djevojku pa se s njom
provlačiti kroz šiprag, kroz mlade gloginje,*

*pomalo, i sam mladan, dok traju mutne smutnje
nevinog praskozorja, na uho boginje
rosnate ove šaptat mekano: oh ma pomme!*

ODLAZAK

*Za nas sve već je spremno, naš otok čeka, spava,
treba još samo stvari u kufer staviti, vodu
zatvoriti svugdje, struju isključiti, zadnju zgodu
ugrabit u zrcalo da pogleda se, plava*

*olovka da se stavi u oči, pogled baciti
na cvijeće koje samo ostaje kao mala*

*igračka duše, zatim otići jer sa žala
dolazi miris mora latinski kao Tacit.*

*Ligeštul odmah treba uzeti jer su zvijezde
velike u to doba godine a na brodu
lako se zaspi, lako gubi nevinost, draga,*

*otoci kao bolne velike mračne žlijezde
prolaze, ribe grizu nokte, a tu na svodu
vidi se čvrsta obla sisica, luna naga.*

BUĐENJE

*Budim se dok se u snu ti kao tanjur bijeliš
i čekam da se cvijeće probudi što se svuda
po tebi širi, poput osipa, ti se seliš
iz jedne svoje kretnje u drugu kao luda*

*glumica, kao mjesec, a zatim kao biftek
dan dolazi na pladnju; u češlju što u kosi
imaš ga uvijek ptica cvrkuće (vedri liftek)
i diže nas polako za noge, ah, i nosi*

*i zatim sat zazvoni, umjesto žutog pijetla,
s rezancima iz zdjele, i snova, gdje si često
nevjerna, (plava zimmerfrau u rajskom vrtu),*

*ili najčešće nisi; i zatim palim svijetla
sva u kući, da dobro mogu osvijetlit mjesto
na kojem svakog dana vodimo onu škrtu*

jedinu svoju ljubav

SAN

*Y tvojih nogu postaje u snu bijela
viljuška kojom vrlo probrano jedeš voće
i lastavičja gnijezda, a zatim ti se hoće
i poljubac za desert, pustinja žuta, vrela,*

*gdje lavovi se smeđi vide, ti samo sito
uzmi i prosij pijesak ljubavi pa ćeš žive
imati ove zvijeri kraljevske, plave grive,
gdje barke od papira plove, a ako ni to*

*ne bude dosta tebi uvuci se u svoje
haljine, među cvijeće u čije točne čaše
ulaze tvoje grudi od pčela, dok ja smislim*

poljubac koji traje još duže, koji paše
potpuno tvom životu, poljubac iste boje
i oblika i snage, što držim ga u stislim*

usnama kao žalac

SONET KOJEMU ZADNJA TERCINA NIJE NEOPHODNA

*Kao da zidam kuću ja pravim jednu ružu
od tvog života, samo jednu, i gradim prvo
sobu za san, a zatim kuhinju, malo dužu,
da stane sve, i želim posaditi jedno drvo*

*pred vrata gdje je tepih; ja uvijek brišem noge
kad ulazim u krevet k tebi gdje vlada prava
sloboda, gdje ti mogu govoriti, jer se mnoge
te riječi obistine, njišu se kao trava:*

*i zaspiš odmah, i ja spavam, i samo leti
leptirica po sobi od koje moljci, veliš,
nastanu jednog dana; tko da se svega — — —*

—————
—————
————— sjeti!

JUTARNJI SONET S CODOM

*Cijelu noć kaplje voda iz kotlića za vodu
u klôzetu dok ležim i sanjam da to kiše*

* poljubac što te ljubi svugdje u isto vrijeme

*proljetne kaplju, mislim da sam ja to na svodu,
da luster s poda raste k meni*

i da me siše

*tanjuri neoprani leže (kad gosti odu)
u sudoperu, gledam kako se svaki njiše
nalik na bijeli lopoč, i samo čekam zgodu
da pokažu se ribe crvene, što se skriše*

*ujutro probude me kola što kupe smeće,
padnem iz snova pravo na tebe, moja prva
ljubavi toga jutra, i topim se od sreće*

*povlačim vodu tiho
kao da tako dajem
znak sluškinji da kavu donese, da nam drva
naloži dok nas jutro umiva svojim sjajem*

*dižem se,
oblačim se
i cijeli dan se,
smiješim*

SONET O PISMU

*Kutija stoji, sanduk mrtvački, mala siva
kutija, vidim pismo tvoje ja u njoj, bijelo,
i vadim ga, i duša neka, sa zvijezda, živa,
ulazi u nj, i život, tu, u to mrtvo tijelo,*

*u slova, gdje na kraju ti kažeš da me ljubiš,
i želiš; kao golub diže se, bijeli lazar,
to tvoje pismo gdje me nalaziš ili gubiš,
i slutiš kao kišu bez šuma, kao kvazar,*

*i zatim živi život svagdanji, jede, pije,
spava sa ženom kao u cvijetu slaka, diše
i govori*

a onda ja tebi pišem pismo,

*obično: da sam dobro i da mi ništa nije;
i kao da smo mrtvi, kao da živi nismo,
u sanduk s njim se spustim, i ja, što može tiše*

SONET O LJUBAVI S CODOM, I S JOŠ DVIJE RIJEČI VIŠE

*Bez velikih te riječi volim, i boli, moja
ne govorim ti, imam vremena, kao muzej
razgledam povijest tvoje ljubavi dok se Troja,
lūk s devet ljuski ljudski sva raspada, i suze j'*

*na oči natjerala moje, i tvoje kose
ponekad sanjam kao travu kroz koju jašu
nekakvi ljudi s plavim očima, punu rose
i sjevera, i čekam da sat za ljubav našu*

*probi je bubnjić; da se kad budeš vrlo stara
u jednom času sjetiš da nešto uzet treba,
ubrus, stolnjak, srebro, iz hrastova ormara*

*u sobi, jer su došli odjednom neki gosti;
kad otvoriš mu vrata, kao iz vedra neba
na pod će pasti bijele i krhke moje kosti!*

*zar ne sjećaš se da si zaključala me bila
(u ormar)?*

SONET O 9 RUŽA

*9 se ruža vidi u sobi, (broj iz bajke),
kao da 9 ———→ pogađa srce vaze;
nalik na primus lampu u srcu božje majke
žalosne, one gore i traju poput baze*

*na kojoj svakodnevno gradi se ljubav ova
domaća; te je ruže donio čovjek neki,
ti kažeš, koji piše pjesme i sav u slova
ulazi (njemu nema spasa), i sad se meki*

*taj miris širi kućom, od ruža koje venu
ni za čim, tu u sobi, slučajno, tu na peći
gdje zimi gori vatra i širi onu sjenu*

*koja bi htjela mnogo kroz ove ruže reći,
a muca; oh taj divni coitus interruptus,
tih 9 svježih ruža!*

LUFTBALLON

Kauf dir einen bunten Luftballon, *tako svira*
gramofon i ja mislim kako bi lijepo bilo
da podem, da ti kupim balon, iz čista mira
da lagano ga pustim u zrak dok ti sva (milo

i razbacano) ležiš; ti stvarno ne bi znala,
u času dok se budiš, što se ustvari zbiva
u sobi (kao da je u nesvijest s neba pala
recimo zvijezda), tad bi shvatila da to pliva

nad krevetom ein bunter Luftballon pa bi gola
onako počela ga hvatati, iznad stola,
u kuhinji, u drugoj sobi, ti ne bi znala

da promatram te pomno dok loviš ovu plavu
igračku, ti bi gola trčala samo, glavu
zabacujući, zatim na pamet bi ti pala

misao da te gledam; i balon tad bi pao,
lagano sasvim, na pod

SONET O SLOVIMA U JUHI

Najprije na stol dođe juha i oko vaze
rasporede se bijeli tanjuri, zvijezde istog
domaćeg neba; slušaj kako ga moćno gaze
stanari gornjeg sprata anđeli! nasred čistog

stolnjaka stoji vaza (rekosmo), tajni azil
za ludo cvijeće, žlice ponašaju se vrlo
slobodno kao lati margarite, i brazil-
-ska zamiriše kava; jedemo, i kroz grlo

klizi nam juha puna slova, jer takva to je
vrst tjestenine, nijemo jedemo tako slova
i nemisleći ništa pri tome osim svoje

svagdanje misli; komu da padne na um ova
misao: koliko smo pjesama mogli stvorit
od ovih ovdje slova što plivaju, govorit

ih naglas, da ih nismo pojeli

SONET O ČEKANJU U KOJEM SUDJELUJU ZEMLJA, SUNCE, MJESEC I ZVIJEZDE

Čekam te, (ja i cvijeće za stolom kao nijemi putnici), cvijeće misli na tebe dok ja gledam u vrijeme i u cvijeće, i u tome se ne dam zbuniti, moja ruka sasvim polako stremi

k čaši u kojoj sitna žarulja sunce nježno oponaša, i mislim kako je zemlja kugla, (obično školsko znanje), i kako iza ugla dolaziš, sve u meni postaje vrlo snježno

i pokriveno nebom na koje zatim stavljam pažljivo tvoje oči i ruke da me grle dok igraju se glavom mjeseca koji tepa

brojeve telefonske, čekam te ja i javljam na kojoj zvijezdi usred gomile one vrle znanstvene treba da me dočekaš tako lijepa;

rastemo ja i cvijeće, svatko na svoju stranu

PRIMA PIOGGIA D'AGOSTO

Došla je prima pioggia d'agosto, već je pala, i zna se što nam treba činiti; daj mi svoje kalorične i duge sad poljupce! sa žala u kuću donijeli smo zrnca što dugo stoje

po cipelama, te nas žuljaju dok se šeta po gradu, kao male lubanje; i u riži, u ustima nam, često, po koje zrno smeta, i zvoni, zato jedi pažljivo, pij, i liži!

Kad bismo sakupili sva zrna što po podu kotrljaju se tu bi obala morska cijela nastala, cijela kula od pijeska; ovu ljupku

povijesnu građevinu dizati prema svodu početi treba: već sam dva glatka zrnca bijela našao, za temeljac, ovdje u tvome pupku

POČETAK

*Velika ptica vrijeme postaje dok nas nosi
u drugo vrijeme slično početku ovog svijeta
kad nije bilo ničeg i samo se u kosi
čuo početak vjetra, a bog je vrhom dlijeta*

*rezao tvoje tijelo iz moje bijele kosti,
i sad smo tu na zemlji, na postelji što stoji
na nogama od cvijeća, sebi u sebi gosti
i cesta koja vodi u noć gdje nismo svoji*

*ni njeni, nego sami, i tu je stara zamka
ružina cvijeta, mreža za ovu bučnu strašnu
fonetiku iz knjiga, i ljubav nakon toga*

*postaje samo kretnja u pravcu lijepog boga
što bijeli se u mraku, u vjetru, i u brašnu
boravi poput moljca, i pliva kao slamka*

SONET ZA VJEŽBU

*U posljednjem se času odluči uvijek sve:
da li ćeš oči čvrsto zaklopiti, i dati
poljubac, ili prosto umrijet, reći ne*

*s tobom se sve to neće nikada točno znati;
u času kad tvoj osmijeh u tami gradi vruću*

*zvijezdu na kojoj vjetar zelenu njiše travu
ja tada za trenutak dobivam svoju kuću
i u njoj živim bučno (i potpuno u pravu)*

*i nosim te na ruci, nesvijesno poput sata,
opčinjen, sličan nožu, sklapam se preko noći
u džep, i tijelo moje u prolazu te hvata*

rukom, i nudi tebi sobu, i nećeš proći

*tek tako; ja znam dobro da tebi treba sna:
napokon zašto tako dugo sam budan ja!*

ALLA FINE DEL MONDO

*Na način kojim vjetar prilazi cvijeću treba
ljubiti tebe, treba svladati znanje tako
nedostižno, sa usta što kao ljestve s neba
spuštaju noć za ljubav izbrisat treba svako*

*izdajstvo tijela, ruku koja na tebe vreba
iz mene potrebno je poučit sada (ako
pristaneš) na tu nježnost nenadnu, s malo hljeba
i s malo vina crnog u kojemu se lako*

*ogleda moje lice čovjeka koji čeka
na tebe od početka svijeta, i sjedi sada
bez riječi alla fine del mondo,* dok se smiješi*

*sa zida Al Capone; tvoja je kosa meka
crvena krv iz koje polako zvijezda pada,
ja sam taj koji tamo sve iz početka griješi*

RONDEL I

*Toliko sam te dugo volio da te sada
ne moram ljubiti više, lijepo je što te mogu
stvarati ni iz čega iz svega, nalik bogu,*

*lijepo je što te mogu gubiti kad me svlada
misao da te imam zauvijek, tako strogu;
toliko sam te dugo volio da te sada
ne moram ljubiti više, lijepo je što te mogu*

*ne ljubeći te, ljubiti unatrag, kad si mlada
bila i moja druge ljubeći; ti na glogu
bila si cvijet i igla u zvjezdanome stogu:
toliko sam te dugo volio da te sada
ne moram ljubiti više, lijepo je što te mogu
stvarati ni iz čega iz svega, nalik bogu,*

koji te stvara stalno, iz svakog svojeg rebra

* naziv jednog restoruranta u Reggiu-Emilia

RONDEL II

*Ima u tebi netko koji se služi mojim
rukama, kad te ljubim, i tako ja ne mogu
predvidjet ništa, čekam i vjerujem u strogu
pravičnost tvojih ruku, nadomak ja ti stojim*

*u poljupcima koje prstima tvojim krojim
od svega što od svijeta ostaje ispod nogu;
ima u tebi netko koji se služi mojim*

*vlastitim tijelom da bi uspostavio slogu
između nas, i toga pomalo ja se bojim;
ima u tebi netko koji se služi mojim
rukama, kad te ljubim, i tako ja ne mogu*

RONDEL III

*Ljudi i dalje iste poslove, draga, rade,
a ja te ljubim samo i obavljam taj cijeli
posao, da bi mogli piti i da bi jeli:*

*sjeti se kako blitvu siju i kako sade
ruže i kruh na stolu rukama mijese bijeli!
Ljudi i dalje iste poslove, draga, rade,
a ja te ljubim samo i obavljam taj cijeli*

*posao bolje od njih, jer oni kuće grade
i ceste označene pomno, i svaki želi
zaista stol i mirnu večer i obrok vreli;
ljudi i dalje iste poslove, draga, rade,
a ja te ljubim samo i obavljam taj cijeli
posao, da bi mogli piti i da bi jeli*

PJESMA O HLADNOJ PLANINI

*More je na obalu donijelo mrtva kana
a mjesec crn je sasvim i hladan poput srpa
iznad dolina, na stol zatim je došla hrana
i lubanje za vino i za njim cijela hrpa*

*uzmu na jezik, pali anđeli, kao baby
pilule protiv smisla; obucite u papir
bokove svoje meke u kojima se Maybe
sklonio, i na zvijezde dodite sasvim tapir —*

ane, vi klare!

*Treba noktima zgrepsti ove
gradove gdje se pije i ljubi i za ciglu
godinu povijest sva se pojede, treba iglu*

*pustiti da prekò tih ogrebotina kruži
i šeta, meine damen, da nam užitak pruži,
da naučimo neke pokrete, neke nove*

potpuno nijeme pjesme

DALMATINSKE MADONE

*Dalmatinske madone imaju male ribe
u očima i češalj od riblje kosti bijele
u kosi, grudi sitne, i kao da se libe
pokazat da su dijete rodile, premda žele.*

*Imaju srce kao kapulu malu ljutu
i smokvu što se suši na suncu, drže dijete
na koljenu i mora gledaju dok u kutu
u mreži poput sipa anđeli božji lete.*

*U sumrak tihim glasom pjevaju kao cure:
u krilu moma, dušo, najlipše cvitje cvate,
a srce kuca za te, a srce kuca za te . . .*

*Naglo zadahne malo kao da im je zima,
zatim u južne zvijezde očima lijepim zure,
oseka im u tijelo nadolazi i plima.*

SINOPSIS ZA PRIZOR ROĐENJA KRISTOVA U SALJSKOM MASLINIKU NA DUGOM OTOKU

*Doista ovo mjesto odgovara po svemu
prizoru onom: tu su masline vrlo važan*

*dekor iz trećeg čina i vjetar koji tremu
unos, miris gnjoja i vina, vjetar vlažan*

*s pučine, tu je ovca od porculana jedna,
krotka, jer tu okò nje negdje je Bog! a ženu
in statu benedicto naći je lako, čedna
da pristane, i zvijezde tu su da u tom trenu*

*zasjaju, krupne, infra crvene, tu je stado
i izletnici koji badminton cijelo vrijeme
igraju, što bi, mislim, pristali vrlo rado
da budu začuđeni pastiri, tu su nijeme*

*seljanke dvije, vješte primalje ako tako
zatraži slučaj: one sa strane mirno stoje;
napokon tu sam i ja koji bih tada lako
primio dužnost Kralja s Istoka, da mu svoje*

poklonim siromaštvo i krv

SONET O ANĐELIMA

*Andeli u falsetu pjevaju iznad bračnih
postelja, svi se konji uporno svakog dana
visokom slade travom, iz rodница se mračnih
izvlače bijeli ljudi i njihova je hrana*

*mjesec i more (pojas između vrlo tačnih
bedara žene lijepe u kojoj kruži slana
vjetrenjača), i ruka na grlu nježnih zračnih
duhova kao omča stoji, još samo grana*

nedostaje;

*a na nju proljeće svoju lepru
šalje i gonoreju, i od nje nema lijeka
između ovih slova gdje pripada sve snijegu,*

*i dima nema nigdje ni kuće pa u bijegu
sačekat treba studen: kad zamrzne se rijeka
treba je prijeći plesnim korakom*

nalik vepru

RIS

*Da dođu k tebi gore u vrletni tvoj klis
rekli bi: vidi mačke! i gladit bi te pritom
stali, a ispalo bi da nisi ti stvor pitom,
naprotiv, gospođe bi kriknule: this is ris,*

*i palo bi im tada na pamet: RIS NO RISK,
a ti bi za to vrijeme gledao gdje kroz nitrat
srebrni pluta visok krvlju podliven disk,
u oku tvom bi metal tekući stao titrat,*

*jasna bi hladna svjetlost ocrtala tvoj profil
na listu tetivike, ti bi tu, crni fonem
u modrim snima bilja gdje izgara klorofil,
utonuo u izvor u koji i sam tonem.*

*Mjesto da sniš uz oganj i muzikalno predeš,
kroz gorolome gluhe i mrkline ti gredeš.*

Luko Paljetak